

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 113/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť PaedDr. I. Š., P., zastúpenej advokátom Mgr. M. P., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 187/2007 z 26. septembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PaedDr. I. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2007 doručená sťažnosť PaedDr. I. Š., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. M. P., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 187/2007 z 26. septembra 2007 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), ktorou sťažovateľka žiadala ústavný súd vydať tento nález:

„Rozsudkom Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 187/2007, zo dňa 26. 9. 2007, právoplatným dňom 20. 11. 2007, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd SR ruší rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 187/2007, zo dňa 26. 9. 2007, právoplatný dňa 20. 11. 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, Župné nám 13, Bratislava, je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania.“

Zo sťažnosti sťažovateľky a z jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) bolo vedené pod sp. zn. 3 C 155/06 konanie, v ktorom bola sťažovateľka označená ako žalovaná. Predmetom tohto konania bolo určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru žalobkyne výpoveďou z 25. augusta 2006, ktorú žalobkyňa doručil jej zamestnávateľ Základná škola v P. (ďalej aj „základná škola“). Žalobkyňa pracovala u zamestnávateľa na základe pracovnej zmluvy z 22. júla 1976 a sťažovateľka bola riaditeľkou základnej školy. V žalobe v konaní pred okresným súdom označila žalobkyňa žalovanú takto: „*PaedDr. I. Š., trvale bytom S., riaditeľka ZŠ v P.*“. Na výpovedi z pracovného pomeru bola ako zamestnávateľ označená Základná škola ... v P. a bola podpísaná sťažovateľkou.

Okresný súd vo veci nariadil termín pojednávania na 29. november 2006, ktorého sa zúčastnila iba sťažovateľka, žalobkyňa a jej právny zástupca sa z neúčasti ospravedlnili podaním doručeným okresnému súdu 24. novembra 2006, v ktorom bolo uvedené, že žalobkyňa trvá na osobnej účasti svojho právneho zástupcu a z tohto dôvodu žiada pojednávanie odročiť, k ospravedlneniu bol pripojený aj doklad o práceneschopnosti právneho zástupcu žalobkyne. Napriek tomu okresný súd pojednávanie vykonal, vypočul sťažovateľku a vo veci rozhodol tak, že žalobu zamietol a priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie založil na nedostatku pasívnej legitímácie označenej žalovanej v spore, keď z listín zhromaždených v spise bolo zrejmé, že zamestnávateľom žalobkyne bola základná škola a za účastníka konania na strane žalovaného bola označená sťažovateľka.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalobkyňa, navrhla odvolaciemu súdu rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie s poukazom na to, že vykonaním pojednávania v jej neprítomnosti jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, z petitu jej žaloby je zrejmé, že sa domáha určenia neplatnosti výpovede, ktorá jej bola daná základnou školou a okresný súd mal postupovať tak, že ju vyzve na doplnenie, resp. opravu žaloby.

Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 19 Co 10/2007 z 15. marca 2007 rozsudok okresného súdu potvrdil. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa stotožnil s tvrdením žalobkyne, podľa ktorého vykonaním pojednávania 29. novembra 2006 v jej neprítomnosti napriek riadnemu ospravedlneniu neúčasti žalobkyne a jej právneho zástupcu a žiadosti o odročenie pojednávania bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom, avšak toto pochybenie napravil krajský súd tým, že žalobkyni umožnil vyjadriť sa k veci na odvolacom pojednávaní, a tým jej umožnil realizovať aj svoje procesné práva. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, podľa ktorého označená žalovaná v spore nebola pasívne legitimovaná. Podľa názoru krajského súdu nebolo namieste žalobkyňu vyzývať na opravu alebo doplnenie návrhu podľa § 43 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a to z toho dôvodu, že žalovaný subjekt bol označený nezameniteľne, a nie nejasne, a poučovať účastníka o hmotnom práve, teda o tom, kto má byť v spore žalovaný, súdu nepatrí, navyše, ak žalobkyňa bola v konaní zastúpená advokátom.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila tým, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP], a za ďalšie dovolacie dôvody označila to, že konanie tak na odvolacom súde, ako aj na súde prvého stupňa bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP] a dovolaním napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP]. Zdôraznila, že v prvom rade je potrebné vychádzať z formulácie petitu, pričom v tomto prípade podľa názoru dovolateľky je z petitu jej žaloby zrejmé, koho považuje za žalovanú a teda je zrejmé, že žalovanou je základná škola.

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok krajského súdu aj okresného súdu a vrátil vec na ďalšie konanie okresnému súdu, keď dovolanie považoval za prípustné s poukazom na § 237 písm. f) OSP, teda z dôvodu, že žalobkyni bola odňatá možnosť konať pred súdom. Dospel totiž k záveru, že z obsahu petitu žaloby jednoznačne vyplýva, kto je pasívne legitimovaným účastníkom konania, prvostupňový a odvolací súd nesprávne vychádzali z toho, že žalovanou je riaditeľka základnej školy, a nie základná škola, a tým odňali žalobkyni možnosti konať pred súdom.

Napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 20. novembra 2007.

Sťažovateľka porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odôvodnila tým, že najvyšší súd vo veci zrušil rozhodnutia nižších súdov napriek tomu, že rozhodoval o dovolaní, ktoré nebolo prípustné, a preto malo byť odmietnuté, teda rozhodoval bez splnenia zákonných podmienok. Poukázala na to, že ak aj okresný súd odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom, krajský súd toto pochybenie v celom rozsahu napravil tým, že jej umožnil vyjadriť sa k veci na odvolacom pojednávaní, a preto žalobkyňa mohla svoje procesné práva riadne realizovať. Týmto postupom najvyššieho súdu bola ohrozená právna istota sťažovateľky. Najvyšší súd konal nad medze a rozsah ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich otázku prípustnosti dovolania a dovolacie konanie.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodnutí riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti, svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného

predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k zásahu do jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože dovolanie žalobkyne najvyšší súd prerokoval napriek tomu, že to podľa jej názoru nebolo prípustné.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítat' s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľky. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľky.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia k otázke prípustnosti dovolania uviedol:

„Podľa § 237 písm. f) O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V danom prípade dovolací súd považoval za dôvodnú

námietku dovolateľky, že z obsahu žalobného petitu jednoznačne vyplýva, kto je pasívne legitimovaným účastníkom konania. Aj keď v žalobe bola formálne označená ako žalovaná riaditeľka Základnej školy... v P., podľa názoru dovolacieho súdu, s prihliadnutím k obsahu žaloby a na pripojené listiny, prvostupňový i odvolací súd nesprávne vychádzali z toho, že žalovanou je riaditeľka označenej základnej školy a nesprávne tak v priebehu konania neumožnili žalobkyni upresnenie, resp. opravu označenia žalovanej strany a neakceptovali, že zo strany žalobkyne išlo o zrejmy omyl. Vzhľadom na žalobkyňou tvrdené okolnosti bolo totiž možné dôvodne predpokladať, že jej nešlo o uplatnenie nároku proti riaditeľke školy ako fyzickej osoby, ale riaditeľku školy označila ako štatutárneho zástupcu jej zamestnávateľa, teda základnej školy ako právnickej osoby, s ktorou bola v zamestnaneckom vzťahu. Ostatne ako je aj z vyjadrenia k žalobe (č. l. 9 až 11 spisu) zrejmé, toto podala žalovaná, Základná škola..., P., v zastúpení Mgr. M. P., advokátom v P., a to na základe plnomocenstva (č. l. 27 spisu) udeleného mu 15. novembra 2006, ktoré za žalovanú podpísala štatutárna zástupkyňa PaedDr. I. Š., čím fakticky svoje účasti v konaní nespochybňovala. Postup súdov preto nezodpovedal ustanoveniu § 1 O.s.p., v zmysle ktorého účelom občianskeho súdneho konania je zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov, čím v konečnom dôsledku žalobkyni odňali možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O.s.p.]“

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Čo sa týka tejto otázky, ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľkinho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02). Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania. Preto sťažnosť, ktorou sťažovateľka namietala

porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, odmietol ústavný súd z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2008